

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ODDZIAŁU ŁÓDZKIEGO POLSKIEGO TOWARZYSTWA HISTORYCZNEGO ZA OKRES OD 10 VI 2009 DO 20 VI 2012 R.

I. Sprawy organizacyjne

1. Liczebność Oddziału Łódzkiego PTH

W dniu 20 VI 2012 r. Oddział Łódzki Polskiego Towarzystwa Historycznego liczył 290 członków, zatem w porównaniu ze stanem sprzed 3 lat liczebność Oddziału wzrosła o 44 osoby. W dniu poprzedniego Walnego Zebrania Sprawozdawczo-Wyborczego – 9 VI 2009 r. – Oddział Łódzki liczył bowiem 246 członków.

Zmiany w liczebności Oddziału Łódzkiego PTH wyniknęły z trzech powodów:

- przyjęcie nowych członków (od czerwca do grudnia 2009 r. – 8 osób, w 2010 r. – 8 osób, w 2011 r. – 10 osób, od stycznia do czerwca 2012 r. – 3 osoby)
- skreślenia z listy członków z powodu zmiany miejsca pracy (1 osoba)
- śmierci członków Oddziału (w 2009 r. pożegnaliśmy prof. dr hab. Waldemara Cerana, dr Juliana Baranowskiego oraz mgr Marię Różę Wisińską-Kluba, organizatorkę koła PTH w Sieradzu, a w 2010 r. dr Andrzeja Krzysztofa Łuczaka i mgr Stanisława Zakrzewskiego z Koła PTH w Tomaszowie Mazowieckim, w marcu 2012 r. zmarł prof. inż. Stefan Wojtkowiak).

Trzeba także wspomnieć o zaginięciu członka Oddziału Łódzkiego PTH, ks. prof. Piotra Zwolińskiego. W sierpniu 2010 r. wraz z Michałem Kasperskim udał się do Kazachstanu, aby zdobyć najwyższy szczyt tego kraju – Chan Tengri w paśmie Tien-szan. Podróżnicy zaginęli po wyjeździe z Alma-Aty w kierunku bazy Karkara. Przeprowadzone w lipcu 2011 r. poszukiwania nie przyniosły żadnych rezultatów.

2. Władze Łódzkiego Oddziału PTH

W mijającej kadencji, zgodnie z wynikami wyborów na Walnym Zebraniu Sprawozdawczo-Wyborczym w dniu 9 VI 2009 r., władze Oddziału Łódzkiego PTH przedstawiały się następująco:

Prezes Oddziału Łódzkiego PTH – prof. nadzw. dr hab. **Jolanta Daszyńska**; wiceprezes ds. wydawniczych, redaktor „Rocznika Łódzkiego” oraz Przewodnicząca Komitetu Okręgowego Olimpiady Historycznej w Łodzi – prof. nadzw. dr hab. **Maria Nartonowicz-Kot**; wiceprezes ds. organizacyjnych – prof. nadzw. dr hab. **Przemysław Waingertner**; sekretarz redakcji „Rocznika Łódzkiego” – prof. nadzw. dr hab. **Jarosław Kita**; sekretarz Oddziału – dr **Tomasz Pietras**; zastępca sekretarza – dr **Iłona Florczak**; skarbnik – dr **Ewelina Kostrzewska**; II skarbnik i sekretarz Komitetu Okręgowego Olimpiady Historycznej – mgr **Jan Tomczak**; koordynator ds. kontaktów z nauczycielami – dr **Jan Chańko**; odpowiedzialna za promocję, wizerunek i rozszerzanie kontaktów – dr **Malgorzata Łapa** oraz członkowie Zarządu: prof. nadzw. dr hab. **Alicja Szymczak**, prof. dr hab. **Jan Szymczak**, prof. nadzw. dr hab. **Krzysztof Lesiakowski**, prof. nadzw. dr hab. **Marek Dutkiewicz**, dr **Maciej Janik**, mgr **Henryk Siemiński** i dr **Andrzej Wróbel**.

W skład Komisji Rewizyjnej Oddziału Łódzkiego PTH w mijającej kadencji weszli: dr **Piotr Krupczyński** – przewodniczący; dr **Marzena Iwańska** – sekretarz oraz członkowie prof. nadzw. dr hab. **Krzysztof Tomasz Witzak**, prof. nadzw. dr hab. **Tadeusz Nowak** oraz dr **Aleksander Böldyrew**.

Do Zarządu Głównego PTH z Łodzi wybrani zostali: prof. zw. dr hab. **Jan Szymczak** (który w dniu 29 IX 2012 r. na Walnym Zebraniu Delegatów Polskiego Towarzystwa Historycznego w Gnieźnie został wybrany Prezesem Polskiego Towarzystwa Historycznego) oraz prof. nadzw. dr hab. **Maria Nartowicz-Kot**. W skład Sądu Koleżeńskiego I instancji weszła prof. nadzw. dr hab. **Jolanta Daszyńska**, natomiast Sądu Koleżeńskiego II instancji prof. nadzw. dr hab. **Alicja Szymczak**. Do Komisji Rewizyjnej wybrano dr **Jana Chańko**.

W dniach 16–19 IX 2009 roku członkowie Oddziału Łódzkiego PTH wzięli udział w Walnym Zgromadzeniu PTH, które odbyło się w Olsztynie. Delegatami Oddziału byli: Jan Chańko, Jolanta Daszyńska, Janusz Frenkel, Karolina Korytkowska-Ogrodowczyk, Krzysztof Latocha, Marcin Matusiak, Maria Nartowicz-Kot, Rafał Stobiecki, Alicja Szymczak, Jan Szymczak, Przemysław Waingertner, Krzysztof Tomasz Witczak oraz Andrzej Wróbel.

Walne Zgromadzenie Delegatów PTH przyznało dyplom uznania za działalność na rzecz PTH prof. nadzw. dr hab. **Alicji Szymczak** oraz prof. nadzw. dr hab. **Marii Nartowicz-Kot**. W dniu 13 I 2010 r. odbyło się uroczyste wręczenie tych wyróżnień w Instytucie Historii Uniwersytetu Łódzkiego. Obecny był prezes Polskiego Towarzystwa Historycznego prof. dr hab. **Krzysztof Mikulski**.

3. Zebrania Zarządu Oddziału Łódzkiego PTH

W okresie sprawozdawczym Zarząd zebrał się łącznie 8 razy (3 zebrania w 2009 r., 2 zebrania w 2010 r., 2 zebrania w 2011 r. oraz 1 w 2012 r.). Bieżące sprawy były również omawiane podczas zebrań Prezydium Zarządu.

Podczas posiedzeń Zarządu omawiano sprawy naukowe, organizacyjne i wydawnicze. Dyskutowano nad następującymi kwestiami:

- **w sprawach naukowych:**

- kalendarz i tematyka spotkań plenarnych w siedzibie Oddziału Łódzkiego PTH
- kalendarz i tematyka sesji naukowych organizowanych przez Oddział Łódzki PTH
- objęcie patronatu nad konferencją *Dwie wojny września. Czwarty rozbiór Polski* (Łódź, 28 IX 2009)
- objęcie patronatem honorowym *Odysei historycznej* – prezentacji grup historycznych z różnych epok (Kutno 13–15 VIII 2010 oraz 22–23 VII 2011)
- objęcie patronatem honorowym inscenizacji historycznej wydarzeń z 5 IX 1939 r. w Strońsku (Strońsko 4 IX 2010 oraz 3 IX 2011)
- objęcie patronatem honorowym obchodów 90. rocznicy utworzenia 26. Skierniewickiej Dywizji Piechoty (Łozów – Kozłów Szlachecki 11 IX 2010)
- objęcie patronatem honorowym *III Europejskiego Pikniku Historycznego* w Zduńskiej Woli (18–19 VI 2011)
- objęcie patronatem honorowym rekonstrukcji walk polskiego września 1939 w Mszczonowie (10 IX 2011)
- objęcie patronatem honorowym imprezy historycznej pt. *Pola Chwały* w Niepołomicach (23–25 IX 2011)
- objęcie patronatem konkursu historyczno-literackiego pt. *Opowieść o dawnej Łodzi*, zorganizowanego w roku szkolnym 2011/2012 przez Filię nr 14 Miejskiej Biblioteki Publicznej Łódź-Bałuty, z siedzibą w Łodzi, ul. Powstańców Wielkopolskich 3.

- objęcie patronatem corocznych konferencji naukowych organizowanych przez Studenckie Koło Naukowe Historyków UŁ pod nazwą *Łódzka Wiosna Młodych Historyków* (ostatnia 23–25 III 2012)

• **w sprawach organizacyjnych:**

- weryfikacja liczby członków, skreślenie z powodu zaległości składkowych i braku kontaktu z Oddziałem Łódzkim PTH
- przyjęcie nowych członków, w tym członków zbiorowych (Studenckie Koło Naukowe Klio z Piotrkowa Trybunalskiego)
- utworzenie i działalność nowego koła terenowego Oddziału Łódzkiego PTH w Bełchatowie
- sprawozdania z działalności kół terenowych w Piotrkowie Trybunalskim, Tomaszowie Mazowieckim i Bełchatowie
- objęcie patronatem i wsparciem merytorycznym działalności grup rekonstrukcji historycznych, promowanie tej formy popularyzacji historii w serii konferencji, sesji, prelekcji, w publikacjach oraz mediach

• **w sprawach wydawniczych:**

- zasady finansowania i wydawania „Rocznika Łódzkiego”
- publikacja materiałów pokonferencyjnych dotyczących dziejów regionu łódzkiego w okresie I wojny światowej
- ukończenie monografii gminy Zadzim (zapis bibliograficzny w dalszej części sprawozdania)
- ukończenie I i III tomu monografii Wielunia (zapis bibliograficzny w dalszej części sprawozdania)
- ukończenie monografii Głowna oraz Kutna (zapis bibliograficzny w dalszej części sprawozdania)
- promocje wspomnianych wydawnictw regionalnych
- rozpoczęcie prac nad przygotowaniem monografii historycznej Sieradza.

II. Działalność naukowa Oddziału Łódzkiego PTH

1. Odczyty i konferencje

W okresie sprawozdawczym odbyły się 24 odczyty plenarne w siedzibie Oddziału Łódzkiego PTH (Załącznik 1) oraz 61 odczytów poza siedzibą Oddziału.

Oddział Łódzki PTH (oraz jego koła terenowe) był w okresie sprawozdawczym organizatorem lub współorganizatorem 25 konferencji i sesji naukowych, popularnonaukowych oraz spotkań środowiskowych o różnorodnej tematyce oraz 1 wystawy (Załącznik 2).

W wykazie odczytów wygłoszonych przez członków OŁ PTH znalazły się wyłącznie te, które zostały zgłoszone przez Autorów do Prezydium Oddziału i wykaz ten, jak można sądzić, nie w pełni oddaje stopień aktywności naukowej środowiska historyków będących członkami PTH.

2. Wykaz publikacji Oddziału Łódzkiego PTH za lata 2009–2012

Na działalność wydawniczą Oddziału złożyły się przede wszystkim regularne publikacje własne wydawane przy współpracy z Archiwum Państwowym w Łodzi – „Rocznik Łódzki” – tomy: 56, 57 i 58 oraz kolejny tom „Tomaszowskiego Słownika Biograficznego” wydany przez tamtejsze koło PTH przy współpracy z Archiwum Państwowym w Piotrkowie Trybunalskim.

Ponadto w mijającej kadencji ukazało się 6 monografii historycznych, których wydawcą lub współwydawcą był Oddział Łódzki PTH oraz 1 wydawnictwo źródłowe.

• **Periodyki:**

- „Rocznik Łódzki”, t. 56, 2009, ss. 308.
- „Rocznik Łódzki”, t. 57, 2010, ss. 289.
- „Rocznik Łódzki”, t. 58, 2011, ss. 296.
- „Tomaszowski Słownik Biograficzny”, z. 6, 2010, ss. 42.

• **Monografie i wydawnictwa źródłowe:**

- *Głowno. Dzieje miasta*, red. M. Nartowicz-Kot, Łódź 2010, ss. 578 + 32 nlb. (współwydawca: Urząd Miejski w Głownie)

- T. Olejnik, *Wieluń. Dzieje miasta 1945–1989. Monografia miasta*, red. A. Szymczak, t. 3, Łódź–Wieluń 2009, ss. 532 (współwydawca: Urząd Miejski w Wieluniu)

- A. Głowacki, K. Lesiakowski, M. Nartowicz-Kot, L. Olejnik, *Gmina Zadzim 1919–2009*, Łódź 2010, ss. 401 + 16 nlb + 1 mapa (współwydawca: Urząd Gminy w Zadzimiu)

- *Historia Tomaszowa Mazowieckiego w źródłach archiwalnych. Dokumenty z zasobu Archiwum Państwowego w Piotrkowie Trybunalskim Oddział w Tomaszowie Mazowieckim*, opracowali M. Hubka, M. Ordak, A. Wróbel, Tomaszów Mazowiecki 2010, ss. 142 + płyta CD (współwydawca: Archiwum Państwowe w Piotrkowie Trybunalskim Oddział w Tomaszowie Mazowieckim)

- *Wieluń. Dzieje miasta do 1792 roku. Wieluń. Monografia miasta*, red. A. Szymczak, t. 1, Łódź–Wieluń 2011, ss. 548 (współwydawca: Urząd Miejski w Wieluniu)

- *Operacja Łódzka. Zapomniany fakt I wojny światowej*, red. J. A. Daszyńska, Łódź 2011, ss. 163.

- *Kutno poprzez wieki*, red. J. Szymczak, t.1: *Do 1939 roku*, Kutno–Łódź 2011, ss. 710 (współwydawcy: Prezydent Miasta Kutno oraz Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. S. Żeromskiego w Kutnie)

- *Kutno poprzez wieki*, red. J. Szymczak, t.2: *Lata 1939–2010*, Kutno–Łódź 2011, ss. 798 (współwydawcy: Prezydent Miasta Kutno oraz Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. S. Żeromskiego w Kutnie).

Ta ostatnia, dwutomowa monografia została 16 IV 2012 r. uhonorowana prestiżową nagrodą – *Złotym Ekslibrisem* Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej imienia Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi w kategorii Najlepsza książka o Ziemi Łódzkiej.

III. Działalność organizacyjna Oddziału Łódzkiego PTH

Od 2009 r. przedstawiciele Oddziału Łódzkiego PTH wraz z członkami Grupy Rekonstrukcyjnej „Żelazny Orzeł” uroczystie upamiętniają poległych w czasie Operacji Łódzkiej w 1914 r. żołnierzy. Na cmentarzu wojennym w Gadce Starej składała kwiaty prezes OŁ PTH prof. dr hab. Jolanta Daszyńska, a w 2009 r. uczestnikiem zorganizowanych uroczystości był wiceprezydent Łodzi Włodzimierz Tomaszewski. Oddział Łódzki PTH wziął udział w akcji *Pamiętajmy o Zapomnianych* także w roku 2010 i 2011.

W 2010 r. Oddział Łódzki PTH zakupił dwa banery z logo Oddziału – zewnętrzny do użytku podczas inscenizacji historycznych oraz wewnętrzny, używany podczas sesji i konferencji naukowych współorganizowanych przez Oddział.

Przejęliśmy opiekę nad grobem jednej z założycielek Oddziału – Heleny Zaborowskiej.

W dniu 11 XI 2010 r. przedstawiciele OŁ PTH brali udział w Biwaku Niepodległościowym zorganizowanym w dawnych koszarach 28. pułku Strzelców Kaniowskich. Prezes Oddziału Łódzkiego prof. nadzw. dr hab. Jolanta Daszyńska, wraz z członkami Grupy Rekonstrukcji Historycznej „Żelazny Orzeł” zaangażowała się w akcję obrony budynków koszar przed wyburzeniem. Niestety, akcja ta zakończyła się niepowodzeniem.

Oddział Łódzki PTH nawiązał współpracę ze Stowarzyszeniem Upamiętniania Armii Łódź, którego celem jest propagowanie wiedzy o wydarzeniach Września 1939 r. na ziemi łódzkiej oraz pielęgnowanie etosu żołnierzy Armii Łódź.

W dniu 29 IV 2012 r. podpisano wstępne porozumienie pomiędzy Oddziałem Łódzkim PTH a Urzędem Marszałkowskim w Łodzi w sprawie współpracy w tworzeniu szlaku turystycznego obrazującego wydarzenia I wojny światowej na ziemiach województwa łódzkiego.

IV. Olimpiady i konkursy historyczne

W okresie sprawozdawczym odbyły się XXXVI (2009/2010), XXVII (2010/2011) i XXXVIII (2011/2012) Olimpiady Historyczne.

1. W roku akademickim 2009/2010 odbyła się XXXVI Olimpiada Historyczna

Do eliminacji I stopnia (szkolnych) przystąpiło 298 uczniów z 58 szkół. Do udziału w II etapie (okręgowym) szkoły zaproponowały 211 uczniów. Z ogólnej liczby zaproponowanych, Komitet Okręgowy po przeprowadzeniu weryfikacji nadesłanych prac pisemnych zakwalifikował do zawodów okręgowych 86 uczniów. Zawody okręgowe XXXVI Olimpiady Historycznej zostały przeprowadzone w dniach 9, 14 i 15 I 2010 r. w gmachu Instytutu Historii Uniwersytetu Łódzkiego.

Na podstawie wyników eliminacji, jury pod przewodnictwem prof. nadzw. dr hab. Marii Nartonowicz-Kot wyłoniło 13 uczniów, których zaproponowało Komitetowi Głównemu Olimpiady Historycznej w Toruniu, jako kandydatów do eliminacji III stopnia (centralnych). Komitet Główny Olimpiady Historycznej, po przeprowadzeniu weryfikacji prac pisemnych II etapu, zakwalifikował do eliminacji centralnych 9 uczniów:

- Piotra Czyżewskiego (XXIV LO im. M. Skłodowskiej – Curie w Łodzi)
- Michała Matusiaka (I LO im. T. Kościuszki w Wieluniu)
- Annę Osiewałę (VIII LO im. A. Asnyka w Łodzi)
- Radosława Chrząstka (I LO im. Gen. J. H. Dąbrowskiego w Kutnie)
- Olę Galińską (II LO im S. Żeromskiego w Tomaszowie Mazowieckim)
- Przemysława Kaczmarka (I LO im. Kazimierza Jagiellończyka w Sieradzu)
- Witolda Pawelskiego (XXI LO im. Bolesława Prusa w Łodzi)
- Monikę Adamezyk (II LO im. M. Skłodowskiej – Curie w Piotrkowie Trybunalskim)
- Bartłomieja Świątkowskiego (I LO im. Mikołaja Kopernika w Łodzi).

Eliminacje centralne odbyły się w dniach 27–29 IV 2010 r. w Gdańsku – Jelitkowie. Spośród 9 uczniów zakwalifikowanych do eliminacji centralnych pięciu uzyskało tytuł laureata:

- Michał Matusiak (I LO im. T. Kościuszki w Wieluniu, nauczyciel prowadzący – mgr Renata Zadworna-Pyś)

- Anna Osiewała (VIII LO im. A. Asnyka w Łodzi, nauczyciel prowadzący – mgr Piotr Jaworski)

- Olga Galińska (II LO im. S. Żeromskiego w Tomaszowie Mazowieckim, nauczyciel prowadzący – mgr Katarzyna Kozioł-Machel)

- Witold Pawelski (XXI LO im. B. Prusa w Łodzi, nauczyciel prowadzący – mgr Piotr Sowiński)

- Monika Adamczyk (II LO im. M. Skłodowskiej-Curie w Piotrkowie Trybunalskim, nauczyciel prowadzący – mgr Beata Kiereś).

Pozostali czterej, wymienieni wyżej uczniowie, uzyskali tytuły finalistów zawodów centralnych.

2. W roku akademickim 2010/2011 odbyła się XXXVII Olimpiada Historyczna

Do eliminacji I stopnia (szkolnych) przystąpiło 294 uczniów z 48 szkół. Do udziału w II etapie (okręgowym) szkoły zaproponowały 205 uczniów. Z ogólnej liczby zaproponowanych, Komitet Okręgowy po przeprowadzeniu weryfikacji nadesłanych prac pisemnych zakwalifikował do zawodów okręgowych 64 uczniów. Zawody okręgowe XXXVII Olimpiady Historycznej zostały przeprowadzone w dniach 8, 12 i 13 I 2011 r. w gmachu Instytutu Historii Uniwersytetu Łódzkiego.

Na podstawie wyników eliminacji, jury pod przewodnictwem prof. nadzw. dr hab. Marii Nartowicz-Kot wyłoniło 13 uczniów, których zaproponowało Komitetowi Głównemu Olimpiady Historycznej w Toruniu, jako kandydatów do eliminacji III stopnia (centralnych). Komitet Główny Olimpiady Historycznej, po przeprowadzeniu weryfikacji prac pisemnych II etapu, zakwalifikował do eliminacji centralnych 5 uczniów:

- Lenę Boczkaja (I LO im. Gen. J. H. Dąbrowskiego w Kutnie)

- Jakuba Zegarlickiego (XIII LO im. M. Piotrowiczowej w Łodzi)

- Roksanę Małek (XXIV LO im. M. Skłodowskiej-Curie w Łodzi)

- Joannę Gorczycką (I LO im. T. Kościuszki w Wieluniu)

- Martę Tomczak (I LO im. M. Kopernika w Łodzi).

Eliminacje centralne odbyły się w dniach 2–4 IV 2011 r. w Gdańsku – Jelitkowie. Spośród pięciu uczniów zakwalifikowanych do eliminacji centralnych, jeden uzyskał tytuł laureata konkursu

- Jakub Zegarlicki (XIII LO im. M. Piotrowiczowej w Łodzi, nauczyciel prowadzący – mgr Władysław Mrozowski).

Pozostali czterej, wymienieni wyżej uczniowie, uzyskali tytuły finalistów zawodów centralnych.

3. W roku akademickim 2011/2012 odbyła się XXXVIII Olimpiada Historyczna

Do eliminacji I stopnia (szkolnych) przystąpiło 295 uczniów z 50 szkół. Do udziału w II etapie (okręgowym) szkoły zaproponowały 215 uczniów. Z ogólnej liczby zaproponowanych, Komitet Okręgowy po przeprowadzeniu weryfikacji nadesłanych prac pisemnych zakwalifikował do zawodów okręgowych 93 uczniów. Zawody okręgowe XXXVIII Olimpiady Historycznej zostały przeprowadzone w dniach 7, 12 i 13 I 2012 r. w gmachu Instytutu Historii UŁ.

Na podstawie wyników eliminacji, jury wyłoniło 8 uczniów, których zaproponowało Komitetowi Głównemu Olimpiady Historycznej w Toruniu, jako kandydatów do eliminacji III stopnia (centralnych). Komitet Główny po przeprowadzeniu weryfikacji prac pisemnych II etapu, zakwalifikował do eliminacji centralnych 5 uczniów:

- Patrycję Sojkę (II LO im. S. Żeromskiego w Tomaszowie Mazowieckim)
- Mateusza Podhalicza (Publiczne LO Uniwersytetu Łódzkiego w Łodzi)
- Kajetana Stobieckiego (XXI LO im. B. Prusa w Łodzi)
- Michała Nitę (XXI LO im. B. Prusa w Łodzi)
- Jakuba Oleszczaka (LO w Zespole Szkół Ogólnokształcących im. I. J. Paderewskiego w Łasku – Kolumnie).

Eliminacje centralne odbyły się w dniach 31 III – 2 IV 2012 r. w Gdańsku-Jelitkowie. Spośród 5 uczniów zakwalifikowanych do eliminacji centralnych dwóch uzyskało tytuł laureata:

- Patrycja Sojka (II LO im. S. Żeromskiego w Tomaszowie Mazowieckim, nauczyciel prowadzący – mgr Katarzyna Koziół-Machel)
- Kajetan Stobiecki (XXI LO im. B. Prusa w Łodzi, nauczyciel prowadzący – mgr Piotr Sowiński).

Pozostali trzej uczniowie uzyskali tytuł finalisty zawodów centralnych.

Wyniki Olimpiad Historycznych, nazwiska laureatów i finalistów z regionu łódzkiego oraz nazwiska nauczycieli prowadzących są na bieżąco publikowane na stronie internetowej Oddziału Łódzkiego PTH (<http://pthlodz.uni.lodz.pl/poziom2/olimpiady.html>).

V. Koła terenowe i sekcje Oddziału Łódzkiego PTH

W ramach Oddziału Łódzkiego PTH istnieją trzy koła terenowe: w Piotrkowie Trybunalskim, Tomaszowie Mazowieckim i utworzone w 2010 r. koło w Bełchatowie.

1. Koło Polskiego Towarzystwa Historycznego w Piotrkowie Trybunalskim

Siedzibą Koła jest Filia Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Kochanowskiego w Kielcach w Piotrkowie Trybunalskim (ul. J. Słowackiego 114/118). Koło liczy obecnie 30 członków.

W Skład Zarządu wchodzi:

- przewodniczący: prof. nadzw. dr hab. **Marek Dutkiewicz**
- sekretarz: mgr **Anna Ritter**
- skarbnik: dr **Paweł Olszewski**
- członek Zarządu: mgr **Jacek Łukasik**

Członkowie koła PTH w Piotrkowie zorganizowali kilka otwartych odczytów historycznych. Koło było ponadto współorganizatorem 3 konferencji naukowych i 1 wystawy, których tematyka dotyczyła różnych aspektów działalności polskiego podziemia niepodległościowego w czasie i po zakończeniu II wojnie światowej. Członkowie koła, przy współpracy z Zakładem Historii Wojskowości Instytutu Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, Filia w Piotrkowie Trybunalskim, zorganizowali w październiku 2010 r. seminarium naukowe. Członkowie seminarium w ramach cyklicznych spotkań referują swoją działalność naukową, która skupia się na szeroko rozumianej historii wojskowości różnych okresów. W ramach działalności wydawniczej członkowie koła współpracują z redakcją periodyku „Piotrkowskie Zeszyty Historyczne” (rocznik ten od 2010 r. dostępny jest w formie elektronicznej). Pod egidą

koła PTH w Piotrkowie Trybunalskim opublikowano zbiór studiów będący pokłosiem podróży historyczno-wojskowej na Białoruś w dniach 21–25 V 2008 r. (*Na Polesiu, Nowogródzczyźnie i Grodzieńszczyźnie. Wybrane zagadnienia z dziejów militarnych*, red. M. Dutkiewicz, A. Bóldyrew, Piotrków Trybunalski 2011, ss. 208).

2. Koło Polskiego Towarzystwa Historycznego w Tomaszowie Mazowieckim

Siedzibą Koła jest Archiwum Państwowe w Piotrkowie Trybunalskim, Oddział w Tomaszowie Mazowieckim (ul. Spalska 120). Koło liczyło w czerwcu 2012 r. 28 członków.

W skład Zarządu w okresie 2009–2012 wchodziło:

- przewodniczący: dr **Andrzej Wróbel**
- zastępca przewodniczącego: mgr **Jolanta Wawrzeńczyk**
- zastępca przewodniczącego: mgr inż. **Małgorzata Pakuła**
- sekretarz: mgr **Jerzy Wojniłowicz**
- skarbnik: prof. nadzw. dr hab. **Krzysztof Tomasz Witczak**
- członkowie: dr **Sebastian Pilarski** i mgr **Zofia Zielińska**

W dniu 13 VI 2012 r. odbyło się zebranie sprawozdawczo-wyborcze tomaszowskiego koła PTH. Ukonstytuował się nowy zarząd w następującym składzie:

- przewodniczący: dr **Andrzej Wróbel**
- zastępca przewodniczącego: ks. prof. nadzw. dr hab. **Mieczysław Różański**
- zastępca przewodniczącego: mgr **Zofia Zielińska**
- sekretarz: mgr **Jerzy Wojniłowicz**
- skarbnik: prof. nadzw. dr hab. **Krzysztof Tomasz Witczak**
- członkowie: mgr **Joanna Dębiec** i mgr **Maciej Hubka**

Koło tomaszowskie PTH prowadzi bardzo aktywną działalność w zakresie popularyzacji historii i pogłębiania wiedzy o historii regionu. Działalność członków tego i pozostałych kół w zakresie organizowania konferencji, sesji, odczytów, prelekcji i spotkań środowiskowych została przestawiona łącznie z działalnością Oddziału Łódzkiego PTH (Załącznik 2). Najważniejszym punktem działalności wydawniczej koła PTH w Tomaszowie Mazowieckim jest periodyk pt. „Tomaszowski Słownik Biograficzny”, wspomniany już w punkcie o działalności wydawniczej Oddziału. W 2010 r. ukazał się zeszyt 6 TSB. Z innych form działalności koła warto wymienić np. promocje książek o tematyce regionalnej, których autorami byli członkowie PTH: *NSZZ „Solidarność” w regionie łódzkim w dokumentach Służby Bezpieczeństwa, 1980–1981* (współautor dr Sebastian Pilarski); *Słownik biograficzny Żydów tomaszowskich* (autor prof. nadzw. dr hab. Krzysztof Tomasz Witczak); *Dzieje Lubochni: miejscowość, kościół, ludzie* (redaktor i współautor ks. prof. dr hab. Waldemar Gliński), które miały miejsce latem 2011 r. Członkowie koła PTH w Tomaszowie Mazowieckim systematycznie przekazują informacje biograficzne na temat tomaszowian do zbiorów Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau i innych instytucji. Ponadto aktywnie uczestniczą w listopadowych kwestach na rzecz ratowania grobów zasłużonych tomaszowian.

3. Koło Polskiego Towarzystwa Historycznego w Belchatowie

W dniu 9 IX 2010 r. rozpoczęło działalność nowe koło OŁ PTH z siedzibą w Belchatowie. Koło PTH w Belchatowie liczyło w czerwcu 2012 r. 14 członków. Stałą siedzibą Koła jest budynek Muzeum Regionalnego w Belchatowie, XVIII-wieczny dworek szlachecki, zwany potocznie „dworkiem Olszewskich” (ul. Rodziny Hellwigów 11).

W skład Zarządu Koła wchodzi:

- przewodniczący: mgr **Arkadiusz Kowalczyk**
- zastępca przewodniczącego: mgr **Łukasz Politański**
- sekretarz: mgr **Bartłomiej Guzenda**
- skarbnik: mgr **Rafał Bajer**
- członkowie: mgr **Adam Chęciński**, mgr **Łukasz Gościński** i mgr **Paweł Lesiak**.

Członkowie koła PTH w Bełchatowie prezentują odczyty historyczne o różnorodnej tematyce w ramach cyklicznych spotkań, organizują sesje historyczne, aktywnie włączają się w oficjalne miejskie obchody święta Niepodległości czy rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja. Z innych form działalności koła można wymienić np. współorganizację trzydniowego Pikniku Rekonstrukcyjno-Historycznego *Bełchatowski Wrzesień* (wraz z Grupą Rekonstrukcji Historycznej 84 Pułku Strzelców Poleskich) we wrześniu 2011 r. Członkowie koła PTH w Bełchatowie, jako współorganizatorzy, rozpoczęli pracę nad przygotowaniem konkursu wiedzy o historii i teraźniejszości bełchatowskiego samorządu, który zgodnie z założeniami ma być przeprowadzany każdego roku w bełchatowskich szkołach. Przygotowali także prezentację multimedialną o stosunkach polsko-węgierskich na przestrzeni dziejów, która była pokazywana w gimnazjach i liceach bełchatowskich oraz w analogicznych szkołach w węgierskim Csongradzie – mieście partnerskim Bełchatowa.

4. Sekcja Dydaktyki Historii

Oprócz 3 kół terenowych, w ramach Oddziału Łódzkiego PTH działa Sekcja Dydaktyki, skupiająca nauczycieli historii, kierowana przez dr Jana Chańko. W dniu 23 XI 2011 r. kierownik sekcji wystąpił w roli jurora w finale konkursu edukacyjnego pt. *Niepokorni w kamasze – 30 lat później* poświęconego wojskowym obozom specjalnym w okresie stanu wojennego. Organizatorzy to XXVI LO im. K. K. Baczyńskiego w Łodzi i Stowarzyszenie Osób Internowanych „Chelminiacy 1982”. Inny konkurs historyczno-literacki pt. *Opowieść o dawnej Łodzi* został zorganizowany w roku szkolnym 2011/2012 przez Filię nr 14 Miejskiej Biblioteki Publicznej Łódź-Bałuty, z siedzibą w Łodzi, przy ul. Powstańców Wielkopolskich 3. Patronat nad konkursem objął Instytut Historii Uniwersytetu Łódzkiego oraz Oddział Łódzki PTH. Dr Jan Chańko był przewodniczącym jury konkursu, na który napłynęły 34 prace. Prezes Oddziału Łódzkiego PTH – prof. nadzw. dr hab. Jolanta Daszyńska wzięła udział w uroczystym wręczeniu nagród i wyróżnień. Z kolei 11 I 2012 r. dr Jan Chańko w ramach prelekcji multimedialnej w siedzibie Oddziału pt. *Piosenka jest dobra na wszystko...* zajął się problematyką wykorzystania popularnych piosenek z epoki PRL we współczesnej dydaktyce historii. W dniu 20 III 2012 r. tenże wykład *Piosenka jest dobra na wszystko...* został zaprezentowany w Liceum Ogólnokształcącym im. Adama Mickiewicza w Żychlinie.

VI. Współpraca z instytucjami i organizacjami społecznymi

Oddział Łódzki PTH współpracuje z władzami Wydziału Historyczno-Filozoficznego Uniwersytetu Łódzkiego i z władzami Instytutu Historii UŁ. Współpraca przejawia się przede wszystkim we wsparciu organizacyjnym. Siedziba Oddziału Łódzkiego PTH mieści się w Instytucie Historii UŁ, a w jego salach odbywają się spotkania naukowe. Często zdarza się, iż wyżej wymienione instytucje, wraz z Oddziałem Łódzkim PTH podejmują szereg inicjatyw o charakterze naukowym, np. współorganizują konferencje czy sesje naukowe.

Oddział Łódzki PTH utrzymuje bliskie kontakty z Dyrekcją Archiwum Państwowego w Łodzi i Archiwum Państwowego Piotrkowie Trybunalskim oraz ich oddziałem terenowym w Tomaszowie Mazowieckim.

Ponadto nasz Oddział w różnym stopniu współpracuje z organizacjami, instytucjami i urzędami administracyjnymi, samorządowymi i społecznymi z obszaru województwa łódzkiego, wśród których wymienić trzeba:

- władze rektorskie Uniwersytetu Łódzkiego
- władze dziekańskie Wydziału Filozoficzno-Historycznego UŁ
- Dyrekcję Instytutu Historii UŁ
- Studenckie Koło Naukowe Historyków UŁ
- Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Kochanowskiego w Kielcach, filia w Piotrkowie Trybunalskim
- Urząd Marszałkowski w Łodzi
- Prezydenta Miasta Łodzi
- Biuro Promocji, Turystyki i Współpracy z Zagranicą Urzędu Miasta Łodzi
- Wydział Edukacji Urzędu Miasta Łodzi
- Wydział Kultury Urzędu Miasta Łodzi
- władze oświatowe Łodzi, Sieradza, Piotrkowa, Skierniewic
- Związek Nauczycielstwa Polskiego w Łodzi
- Zarząd Regionu Ziemi Łódzkiej NSZZ „Solidarność”
- Instytut Pamięci Narodowej - Oddział w Łodzi
- Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi
- inne muzea historyczne w Łodzi
- muzea w Tomaszowie Mazowieckim, Piotrkowie Trybunalskim, Łęczycy, Sieradzu, Pabianicach i Gałkowie Dużym
- Skansen Rzeki Pilicy w Tomaszowie Mazowieckim
- Urząd Miasta i Gminy Uniejów
- Urząd Miasta Główna
- Urząd Miasta Kutna
- Urząd Miasta Sieradza
- władze powiatowe i gminne Piotrkowa Trybunalskiego i Tomaszowa Mazowieckiego
- Płockie Towarzystwo Naukowe. Oddział w Łęczycy
- Towarzystwo Miłośników Ziemi Łęczyckiej
- Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Kutnowskiej
- Wieluńskie Towarzystwo Naukowe
- Związek Piłsudczyków w Tomaszowie Mazowieckim
- Koło Rodzin Legionowych w Tomaszowie Mazowieckim
- Komitet Opieki nad Grobami Zasłużonych Tomaszowian
- Stowarzyszenie Rekonstruktorów Historycznych „Żelazny Orzeł”
- Stowarzyszenie Historyczne „Strzelcy Kaniowscy”
- Grupę Rekonstrukcji Historycznych I Samodzielna Brygada Spadochronowa gen. Stanisława Sosabowskiego.

ZAŁĄCZNIK 1

**Odczyty plenarne wygłoszone od 9 VI 2009 r. do 20 VI 2012 r.
w siedzibie Oddziału Łódzkiego PTH – Instytucje Historii UŁ**

1. Prof. nadzw. dr hab. Jolanta Daszyńska, *Wybrane symbole amerykańskiej demokracji*, 21 X 2009.
2. *Nekropolis. Łódzkie trójporozumienie cieni* – projekcja filmu dokumentalnego w reżyserii Andrzeja Bernarda Czuldy, 18 XI 2009.
3. Prof. nadzw. dr hab. Krzysztof Lesiakowski – *Halina Szwarc (1923–2002). Żołnierz wywiadu Armii Krajowej w Łodzi i jej powojenne losy*, 16 XII 2009.
4. Mgr Konrad Czernielewski, *Wyzwolenie czy nowa okupacja Łodzi? Spory i kontrowersje wokół daty 19 stycznia 1945 roku*, 20 I 2010.
5. *Zofia Libiszowska – historyk wielu kultur. Wspomnienia w 10. rocznicę śmierci*. Gośćmi honorowymi byli: prof. dr hab. Antoni Różalski – J.M. Prorektor UŁ d/s nauki, prof. dr hab. Wiesław Puś – były Rektor UŁ oraz prof. dr hab. Marian Drozdowski, 17 III 2010.
6. Prof. dr hab. Albin Głowacki, *Katyn – nasz ból i czyj jeszcze?*, 29 IV 2010.
7. Dr Piotr Robak, *Od kontrabandy do aliansu. Francuska dyplomacja wobec narodzin Stanów Zjednoczonych Ameryki (1776–1778)*, 19 V 2010.
8. Prof. dr hab. Jan Szymczak, „*Wielkie pobicie*” w dzień Rozesłania Apostołów 1410 r., 16 VI 2010.
9. Projekcja filmu *Bajki z krainy pieców* – film Andrzeja Bernarda Czuldy, spotkanie z udziałem reżysera, 20 X 2010.
10. Mgr Mieczysław Góra, *Najnowsze badania wykopaliskowe w Bykowni (Kijowie)*, 17 XI 2010.
11. Mgr Zdzisław Szambelan – *Propagandowe plakaty wczesnego PRL-u*, 15 XII 2010.
12. Mgr Karolina Korytkowska-Ogrodowczyk, *Pierre Charles L'Enfant – pierwszy architekt Washingtonu*, 12 I 2011.
13. Dr Tomasz Matuszak, *Polskie Wojska Balonowe w latach 1918–1939 (wybrane aspekty)*, 16 III 2011.
14. Spotkanie poświęcone ś.p. Julianowi Baranowskiemu połączone z prezentacją publikacji pt. *Studia i szkice dedykowane Julianowi Baranowskiemu*, red. E. Wiatr, P. Zawilski, Łódź 2010, 17 III 2011.
15. Członkowie Grupy Rekonstrukcji Historycznej „Żelazny Orzeł”, prelekcja pt. *Cmentarz w Gadce Starej – niemy relikw Bitwy Łódzkiej (1914)*, 20 IV 2011.
16. Mgr Maciej Milak, *Mogiły żołnierzy niemieckich z II wojny światowej na obszarze województwa łódzkiego*, 18 V 2011.
17. Dr Artur Rosiak, „*A świat odwrócił wzrok...*” – *ludobójstwo w Rwandzie (IV–VII 1994)*, 8 VI 2011.
18. Prezentacja najnowszych wydawnictw regionalnych Oddziału Łódzkiego PTH – monografii historyczne Wielunia pt. *Wieluń. Dzieje miasta* (t. 1–3) i Kutna pt. *Kutno poprzez wieki* (t. 1–2), 19 X 2011.
19. Prof. nadzw. dr hab. Grzegorz Markiewicz, *Świadomość państwowa polskich elit intelektualnych w latach 1864–1914*, 16 XI 2011.
20. Prof. nadzw. dr hab. Leszek Olejnik, *Prasa podziemna w Łodzi w okresie stanu wojennego*, 14 XII 2011.

21. Dr Jan Chańko, *Piosenka jest dobra na wszystko... Piosenka PRL w dydaktyce historii*, 11 I 2012.
22. Spotkanie z autorami i prezentacja publikacji pt. *Operacja Łódzka – zapomniany fakt I wojny światowej*, pod. red. J. A. Daszyńskiej, 14 III 2012.
23. Dr Magdalena Rządkiwska, *Ruch wydawniczy w Łodzi w latach 1945–1956*, 18 IV 2012.
24. Dr Jacek Walicki, *Wokół przewrotu majowego marszałka Józefa Piłsudskiego (1926) – fakty i mity*, 16 V 2012.

ZAŁĄCZNIK 2

Sesje naukowe, spotkania środowiskowe i wystawy zorganizowane przez Oddział Łódzki PTH w okresie od 10 VI 2009 r. do 20 VI 2012 r.

1. *Dwie wojny września – IV rozbiór Polski*, konferencja naukowa z okazji 70 rocznicy wybuchu II wojny światowej zorganizowana we współpracy z Instytutem Historii UŁ i Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi, Łódź 27 IX 2009.
2. *Domus Propria – Domus Optima*, konferencja obywatelska się w ramach obchodów 60-lecia Muzeum Zamku w Oporowie – Oporów 17 X 2009, współorganizator Muzeum Zamek w Oporowie.
3. *W przeddzień kampanii grunwaldzkiej*, sesja naukowa zorganizowana we współpracy z Instytutem Historii UŁ, Towarzystwem Naukowym Płockim – Oddział w Łęczycy, Departamentem Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi oraz Starostwem Powiatowym w Łęczycy, Łęczycza 20 XI 2009.
4. *I Ogólnopolska Konferencja Studencka Historia dyplomacji*, zorganizowana przez Studenckie Koło Naukowe Historyków Uniwersytetu Łódzkiego przy współpracy z Oddziałem Łódzkim PTH, Łódź 27–29 XI 2009.
5. *Władza i polityka w czasach nowożytnych*, konferencja naukowa zorganizowana przez Wydział Filozoficzno-Historyczny UŁ, Instytut Historii UŁ, Zakład Historii Nowożytnej Krajów Nadbałtyckich, Zakład Historii Powszechnej Nowożytnej i Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Łodzi, Łódź, 15–16 IV 2010.
6. *W cieniu „czerwonej zarazy”. W 90. rocznicę Bitwy Warszawskiej* – konferencja naukowa zorganizowana przez Polskie Towarzystwo Historyczne Koło w Tomaszowie Mazowieckim we współpracy z Archiwum Państwowym w Piotrkowie Trybunalskim, Muzeum Regionalnym w Opocznie, Tomaszów Mazowiecki 22 VI 2010.
7. *„Solidarność” z bliska. Powstanie i funkcjonowanie struktur NSZZ „Solidarność” w Regionie Łódzkim (1980–1981)*, konferencja naukowa zorganizowana we współpracy z Instytutem Pamięci Narodowej Oddział w Łodzi i Instytutem Historii Uniwersytetu Łódzkiego. Łódź 27 X 2010.
8. *Spoleczne i wojskowe aspekty „Wielkiej Wojny”*, konferencja naukowa zorganizowana przez Archiwum Państwowe w Piotrkowie Trybunalskim Oddział w Tomaszowie Mazowieckim i Polskie Towarzystwo Historyczne Koło w Tomaszowie Mazowieckim, Tomaszów Mazowiecki, 8 XI 2010.

9. *Kultura elit w okresie nowożytnym (1453–1815)*. W 10. rocznicę śmierci prof. Zofii Libiszowskiej, konferencja studencko-doktorancka historyków nowożytników zorganizowana przez Katedrę Historii Nowożytnej i Krajów Nadbałtyckich UŁ, Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Łodzi i Studenckie Koło Naukowe Historyków UŁ, Instytut Historii UŁ, 18–20 XI 2010.

10. *Dla nas świętością jest Kraj i Naród! Żołnierze Konspiracyjnego Wojska Polskiego w walce z reżimem komunistycznym*, konferencja naukowa współorganizowana przez Koło PTH w Piotrkowie Trybunalskim. Piotrków Trybunalski, 25 XI 2010.

11. Sesja inauguracyjna nowego Koła Oddziału Łódzkiego PTH w Bełchatowie, 14 XII 2010.

12. *Żołnierze Wyklęci – pamięć przywrócona*, panel dyskusyjny na temat antykomunistycznej konspiracji niepodległościowej u schyłku i po II wojnie światowej zorganizowany w Instytucie Historii UŁ, 1 III 2011.

13. *Włodzimierz Rudź – założyciel Archiwum Państwowego w Tomaszowie Mazowieckim. W 60. rocznicę powstania Archiwum*, konferencja naukowa zorganizowana przez Koło PTH w Tomaszowie Mazowieckim, Tomaszów Mazowiecki 29 III 2011.

14. *Rok 1989 – rzeczywistość i mity*, sesja popularno-naukowa w Zespole Szkół nr 1 w Wieluniu, Wieluń 18 IV 2011.

15. *Jubileusz 40-lecia pracy zawodowej, połączony z 65. rocznicą urodzin prof. dr hab. Jana Szymczaka*, spotkanie środowiskowe. Łódź 13 V 2011.

16. *Karty z dziejów ustroju Polski... W 220. rocznicę uchwalenia Konstytucji 3-go Maja*, konferencja naukowa zorganizowana przez Archiwum Państwowe w Piotrkowie, Oddział w Tomaszowie Mazowieckim i Koło PTH w Tomaszowie. Tomaszów Mazowiecki 15 VI 2011.

17. *Konspiracja młodzieżowa po II wojnie światowej w Łodzi i regionie*, konferencja naukowa współorganizowana przez Koło PTH w Piotrkowie Trybunalskim. Piotrków Trybunalski, 21 X 2011.

18. *Od „Ziemi Obiecanej” do ziemi odzyskanej. Rok 1914 w Łodzi*, konferencja naukowa zorganizowana przez Oddział Łódzki PTH, Instytut Historii UŁ, 10 XI 2011.

19. Sesja w ramach oficjalnych *Miejskich Obchodów Święta Niepodległości* w Bełchatowie. Współorganizator – Koło PTH w Bełchatowie. Bełchatów, 10 XI 2011.

20. *XXX-lecie niedzieli bez Teleranka. Piotrków – Tomaszów w okresie stanu wojennego*, sesja zorganizowana przez Koło PTH w Tomaszowie Mazowieckim. Tomaszów Mazowiecki, 2 XII 2011.

21. *30. rocznica wprowadzenia stanu wojennego. Doświadczenia z Łodzi i regionu*, konferencja zorganizowana przez Oddział Łódzki PTH wraz z Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi. Łódź 8 XII 2011.

22. *Oblicza podziemia. W 70. rocznicę powołania Armii Krajowej*, konferencja naukowa zorganizowana przez Archiwum Państwowe w Piotrkowie Trybunalskim Oddział w Tomaszowie Mazowieckim, Muzeum w Tomaszowie Mazowieckim im. A. hr. Ostrowskiego oraz Polskie Towarzystwo Historyczne Koło w Tomaszowie Mazowieckim. Tomaszów Mazowiecki 29 II 2012.

23. *Żołnierze Wyklęci*, sesja zorganizowana przez Koło PTH w Bełchatowie połączona z prezentacją książki pt. *Precz z komuną! Niepodległościowe organizacje młodzieżowe na ziemi łódzkiej w latach 1945–1956*, pod red. D. Roguta. Bełchatów 8 III 2012.

24. *Niezlomni i wierni Polsce. Sylwetki dowódców powojennej konspiracji antykomunistycznej*, konferencja naukowa współorganizowana przez Koło PTH w Piotrkowie Trybunalskim. Piotrków Trybunalski, 19 IV 2012; Radomsko, 20 IV 2012.

25. *Wiekopomne dzieło Konstytucji 3 Maja*, sesja zorganizowana przez Koło PTH w Bełchatowie oraz Muzeum Regionalne w Bełchatowie. Bełchatów 10 V 2012.

26. *Dla Polski Walczącej – żołnierze Okręgu Łódź AK „Barka”*. Wystawa współorganizowana przez Koło PTH w Piotrkowie Trybunalskim. Piotrków Trybunalski, 2 III – 2 IV 2012.

Ilona Florczak, Tomasz Pietras